

ORTAÖĞRETİM
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ÇALIŞMA DEFTERİ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

11

Ünite

ŞİİR - MAKALE

Konu

- Cumhuriyet Dönemi'nin İlk Yıllarında Şiir
- Türkiye Dışındaki Çağdaş Türk Şiiri
- Makale
- Dil Bilgisi

OGM
MATERYAL

3.
SAYI

ÖN SÖZ

Sevgili Öğrenciler,

Bu çalışma defterinde öğretim süreçleri içerisinde kazandığınız bilgi ve becerileri kullanmanıza olanak tanıyacak çeşitli düzeylerde ve yapılar da etkinlikler bulunmaktadır. Bu etkinliklerle hem okulda işlemiş olduğunuz konuları tekrar etme hem de akademik gelişiminizi izleme imkânı bulacaksınız. Bu amaçla hazırlanan çalışma defterinde yer alan etkinlikler, bilişsel alan basamaklarını içerecek şekilde yapılandırılmıştır.

Çalışma defterinde boşluk doldurma, eşleştirme, çoktan seçmeli, açık uçlu, kısa cevaplı madde tipi etkinliklerinin yanı sıra bil-bul-çöz, kelime avı ve sudoku gibi içeriklerle keyifli vakit geçirmenizi sağlayan etkinlikler de yer almaktadır. Ayrıca "Hatırlıyor muyum?" bölümüyle akademik açıdan öz değerlendirmenizi yapabilecek ve eksik olduğunuz konuları karekodlar aracılığıyla tekrar etme fırsatı bulacaksınız.

Alanında yetkin uzmanlarca titizlikle hazırlanmış olan bu çalışma defteri ile akademik gelişiminize katkı sunmayı amaçlamaktayız. Bu çalışmanın eğitim hayatınızda olumlu yansımalarını görmek dileğiyle...

Hatırlıyor muyum?

Aşağıdaki bilgileri hatırlayıp hatırlamadığınızı ilgili bölüme işaretleyiniz. Puan durumunuza göre aşağıdaki karekodları okutarak konu eksiklerinizi tamamlayınız.

1

Millî Edebiyat Dönemi'nde başlayan edebî eserlerde millî değerlerin işlenmesine Cumhuriyet'in ilk yıllarında devam edilmiştir.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

2

Şiirde millî duyarlılığa önem verilmiş, ağırlıklı olarak halk şiirinden gelen öğeler (yalın dil, hece ölçüsü, dörtlük nazım birimi vb.) kullanılmıştır.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

3

Memleket Edebiyatı'nda ölüm, aşk ve tabiat en çok işlenen temalardandır.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

4

Faruk Nafiz Çamlıbel, Ahmet Kutsi Tecer, Kemalettin Kamu, Orhan Şaik Gökyay, Ömer Bedrettin Uşaklı gibi şairler; Memleket Edebiyatı akımı doğrultusunda eser vermiştir.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

5

Faruk Nafiz Çamlıbel, şiirlerinde bireysel temaların yanı sıra Anadolu başta olmak üzere toplumsal temaları da işlemiştir. "Çamdeviren" ve "Deli Ozan" takma adlarıyla mizahi şiirler de yazmıştır.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

6

Türkiye dışındaki coğrafyalarda yaşayan Türkler, ana dili bilinci ile Türkçe eserler vermiştir. Türk dilinin konuşulduğu ülkelerde, bölgelerde yaşayan Türk şairler; halkın sorunlarını, beklentilerini şiirleri aracılığıyla dile getirmiştir.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

Hatırlıyor muyum?

7

Türk dünyasında tanınan ve çok okunan bir şair olan Bahtiyar Vahapzade, şiirlerinde özellikle milli ve manevi değerleri işledi. Vatan ve ana dil temaları etrafında Azerbaycan'ın bağımsızlık mücadelesini yansıttı.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

8

Şehriyar; *Türk'ün Dili*, *Alnımın Yazısı*, *Gözüm Aydın*, *Yalan Dünya* adlı şiirleri ile büyük ilgi gördü. *Heyder Baba'ya Selâm* ve *Aman Ayrılık*, şairin Türkçe şiir kitaplarıdır.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

9

Kuruluş, ülke, kitap, dergi ve yön adlarının kısaltmaları her kelimenin ilk harfinin büyük yazılmasıyla yapılır.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

10

Bilimsel ve toplumsal konularda; siyaset, ekonomi, sanat, spor vb. alanlarda yazılan, açıklayıcı veya yorumlayıcı niteliği olan gazete veya dergi yazılarına makale denir.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

11

Bilimsel makaleler bir teze dayalıdır, araştırma verileriyle desteklenir. Bu makalelerde yararlanılan kaynaklar gösterilir, anlatım dili nesneldir, özetleme ve alıntılama yapılır.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

12

Makalede alıntılardan yararlanılır; alıntı yapılan kaynak, kaynakçada gösterilir. Makalenin bilimsel yeterliliğine zarar gelmemesi için uzun alıntılardan ve alıntılara sıkça başvurmaktan kaçınılır.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

Hatırlıyor muyum?

13

Toplumu ilgilendiren hemen her konunun işlendiği, Türk edebiyatına Tanzimat'la birlikte Batı'dan gelen edebî tür makale bir çeşit düşünce yazısı olup gazete ve dergi çevresinde gelişmiştir. Yeterli bilgi birikimi ve özgün bir üslup gerektiren bu makalelerde ele alınan konuya ilişkin değerlendirme, görüş ve öneriler kanıtlarla desteklenir.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

14

Türk edebiyatındaki ilk makale örneği, Şinasi'nin *Tercüman-ı Ahval* gazetesinde yayımlanan *Mukaddime*'sidir (1860). Hüseyin Cahit Yalçın'ın Fransızcadan çevirdiği (*Servetifünun* dergisinin kapatılmasına sebep olan) *Edebiyat ve Hukuk* adlı makale ile Ömer Seyfettin'in *Genç Kalemler* dergisinde yayımlanan (Millî Edebiyat'ın dil anlayışını ortaya koyan) *Yeni Lisan* makalesi türün tanınmış örneklerindedir.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

15

Münazaranın amacı düşüncelerin, kabullerin karşılaştırılmasıdır. Gruplardan biri konuya olumlu yönden yaklaşırken diğer grup olumsuz açıdan yaklaşır. Amaç karşı tarafın görüşlerini çürütüp tartışmadan galip çıkmaktır.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

PUAN

00-19

KONUYU TEKRAR ETMELİSİNİZ

PUAN

20-23

ÇALIŞMALISINIZ

PUAN

24-30

ÇOK İYİ

TOPLAM PUANINIZ

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9.

maddelerin
konu özeti

10, 11, 12, 13, 14, 15.

maddelerin
konu özeti

Eşleştirme

Aşağıda verilen I. sütundaki ifadeleri II. sütundaki ifadeler ile eşleştiriniz.

1	Recep Küpçü	☐	Kazakistan	A
2	Ata Atacanoğlu	☐	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti	B
3	Mağcan Cumbayulı	☐	Azerbaycan	C
4	Nimetullah Hafız	☐	Özbekistan	Ç
5	Şehriyar	☐	Bulgaristan	D
6	Abdülhamit Süleyman Çolpan	☐	Türkmenistan	E
7	Bahtiyar Vahapzade	☐	Eski Yugoslavya	F
8	Osman Türkay	☐	İran	G

Aşağıda karışık olarak verilen kavramları metinde doğru boşluklara yerleştiriniz.

dipnot

Tercüman-ı Ahval

Mehmet Fuat Köprülü

kapalı

Tanzimat

Genç Kalemler

münazara

ulusal bilinç

Memleket Edebiyatı

yan

Beş Hececiler

mecaz

Heyder Baba'ya Selam

temel

Sanat

kaynakça

tanık gösterme

intihal

tartışmacı

1. Faruk Nafiz Çamlıbel, adlı şiirinde sanat hakkındaki görüşlerini ifade etmiştir. Bu şiir, memleketçi şiirin bir bildirisi gibidir.
2. Makalede örnekleme, karşılaştırma, gibi düşünceyi geliştirme yollarına başvurulur.
3. Ömer Seyfettin'in dergisinde yayımlanan Millî Edebiyat'ın dil anlayışını ortaya koyan *Yeni Lisan* makalesi türün tanınmış örneklerindedir.
4. Başkalarına ait düşüncelerin, sözlerin, verilerin, yapıtların tümünü ya da bir bölümünü kaynak göstermeden kullanmaya denir.
5. Faruk Nafiz Çamlıbel, diye anılan şairlerden biri ve en çok tanınanıdır.
6. Şehriyar, İran'da Farsça şiirleriyle tanınmış bir şairdi ancak Azerî Türkçesi ile yazdığı şiiri, onun bütün Türk dünyasında tanınmasını sağladı.
7. Makalelerde söz oyunlarına ve ifadelerine yer verilmez, düşünceler doğrudan aktarılır.
8. Türkolojinin Türkiye'deki kurucusu kabul edilen *Türkiyat Mecmuası'nın* çıkarılmasına öncülük etti.
9. Türk edebiyatına 'la birlikte Batı'dan gelen makale bir çeşit düşünce yazısı olup gazete ve dergi çevresinde gelişmiştir.
10. Türk edebiyatındaki ilk makale örneği, Şinasi'nin gazetesinde yayımlanan *Mukaddime*'sidir.
11. Bir konu üzerinde, belli kural ve yöntemlere uyularak gruplar hâlinde yapılan tartışmaya denir.
12. Bilimsel metinlerde terimlere, edebî metinlerde anlamda kullanılan kelimelere yer verilir.
13. Millî bir heyecanla hareket eden şairler, şiirlerinde genellikle Anadolu'yu ve Anadolu insanını konu edinmiş; böylece adı verilen bir akım oluşmuştur.
14. Türkiye dışındaki çağdaş Türk şiirinde genellikle özgürlük ve temaları işlenmiştir.
15. Metinde gönderme veya alıntı yapılan kaynaklar, ilgili sayfanın altında sırasıyla olarak gösterilir. Ayrıca bunlar, metnin sonunda kaynakça kısmında da gösterilir.

Aşağıda yer alan çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

1. Osmanlının son döneminde doğan ve Cumhuriyetin ilk yıllarında genç yaşlarda olan Türk şairleri; yaşadıkları, tanık oldukları tarihi olaylar neticesinde millî konulara yönelmişlerdir. Yazdıkları şiirlerde halkın çektiği acılara tercüman olmaya çalışmışlar veya tarihte elde edilen zaferleri şiirlerine konu edinerek millî bir ruh oluşturmayı amaçlamışlardır. Bunu yaparken de hamasi bir üslupla hareket etmişlerdir. Şiirlerinde bizim olana yani halk edebiyatına yönelmişler ve halk diliyle, hece ölçüsüyle şiirler yazmışlardır.

Paragraftan aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

- A) Yaşanılan bazı tarihî acılar şairleri millî duygulara sevk etmiştir.
- B) Cumhuriyetin ilk yıllarında hece vezninin yanında aruz vezni de kullanılmıştır.
- C) Şairler halkın sorunlarını şiirlerinde yansıtmaya çalışmıştır.
- D) Halk edebiyatının nazım birimi modern şiirlerde kullanılmaya çalışılmıştır.
- E) Şairler, sade bir dille, hece ölçüsüyle şiirler yazmışlardır.

2. , Türk edebiyatlarının zengin bir kolunu oluşturmuştur. Genel Türk edebî özelliklerinin yanı sıra kendine özgü hususiyetler kazanmış, bütün Doğu edebiyatlarını etkileyen sanatçılarıyla çok eski tarihe sahip bir edebiyat olarak karşımıza çıkmıştır. Nesimî ve Fuzulî gibi klasik şiirin büyük temsilcileri yanında 20. yüzyılda Bahtiyar Vahapzade, Şehriyar, Aliağa Vahid gibi önemli isimleri yetiştirmiştir.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerin hangisi getirilmelidir?

- A) Azerbaycan Türk Edebiyatı
- B) Bulgaristan Türk Edebiyatı
- C) Kırım Türkleri Edebiyatı
- D) Kıbrıs Türk Edebiyatı
- E) Batı Trakya Türkleri Edebiyatı

3. Cumhuriyet'in ilk yıllarında, ulusal yazın anlayışını yansıtan Türkçe ve hece ölçüsüyle etkileyici şiir örnekleri veren Beş Hececiler görülüyor. Beş Hececiler'in dikkati çeken yanları, şiirlerinde Anadolu'ya yönelme başta olmak üzere; kahramanlık duygularını kamçılaman temalara yer vermeleridir. Ele aldıkları temaları, lirizmin egemen olduğu bir söyleyişle okuyuculara aktarmışlardır.

Buna göre seçeneklerin hangisinde verilen dizeler Beş Hececiler'e ait olamaz?

- A) Bu yolda herkes bir ey delikanlı
Diriler şerefli ölüler şanlı
Yurt için dövüşen başı dumanlı
Her zaman bu şandan, o şana gider
- B) Ey sanki alev saçlı zafer küheylaniyle
Kurtardığın vatanda en yüce şehsüvarsın,
Bir şimşek çağlayanı haliyle Türk kanıyla
Aldığı şâna lâyıık bir tarihte bir Sen varsın.
- C) O kadar dolu ki toprağın şanla,
Bir değil, sanki bin vatan gibisin.
Yüce dağlarına çöken dumanla
Göklerde yazılı destan gibisin.
- D) Söylüyor birer güneş yakarak bağrımızda,
Bir tarihi yolundan çevirecek sözleri.
Yirmi milyon bakışla ışıldıyor gözleri,
Toplayıp bir milletin bütün ümitlerini.
- E) Kalbim yine üzgün, seni andım da derinden
Geçtim yine dün eski hazan bahçelerinden
Yorgun ve kırılmış gibi en ince yerinden
Geçtim yine dün eski hazan bahçelerinden

4. Genel anlamda birçok kaynakta Dede Korkut, "Oğuzların Bilicisi" olarak geçer. Dede Korkut hakkında bir öz yaşam ya da yaşam öyküsü yoktur. Biz onu bize bırakılan ve kendi adıyla anılan *Kitab-ı Dede Korkut* eserinden biliyoruz. Bütün Türk toplumları bu biliciye sahip çıkmıştır. Dede Korkut; Dedem Korkut, Korkut Ata, Atam Korkut olarak da bilinir. Kazakistan, Türkmenistan, Azerbaycan, Kırgızistan ve diğer Türk illeri, Dede Korkut'u farklı adlarla ama aynı hikâyelerle tanır.

Yukarıdaki paragraf hangi metin türünden alınmıştır?

- A) Fıkra
- B) Deneme
- C) Makale
- D) Eleştiri
- E) Söyleşi

5. Ali Öğretmen öğrencilerine makale yazma aşamalarını tanıttıktan sonra, genel ağ üzerinden araştırmalar yaparak bir makale oluşturmalarını istemiştir. Ödevin tamamlanması için iki hafta süre vermiş ve bu sürede kimseden yardım almamalarını söylemiştir. Öğrencilerinden Müge, çevre kirliliğinin önlenmesi konulu bir makale yazmaya karar vermiş ancak genel ağda bu konuda çok fazla kaynak bulunduğu için oluşturduğu makale hem uzamış hem de sonuç kısmı eksik kaldığından ödevini bitirememiştir.

Müge'nin makale ödevinde yaptığı hata seçeneklerin hangisinde verilmiştir?

- A) Ulaştığı kaynaklardaki bilgileri amacına uygun olarak sınırlandırmaması
- B) Konusunu seçerken kısa ve az kaynaklı bir başlığa yönelmemesi
- C) Ödev için verilen zamanını doğru ve etkili kullanamaması
- D) Makalede kullandığı bilgilerin ve verilerin kontrolünü yapmaması
- E) Ödevini yaparken sadece nesnel ifadelerle yer vermemesi

6. Makalenin bilimsel yeterliliğine zarar gelmemesi için uzun alıntılardan ve alıntılara sıkça başvurmaktan kaçınılır. Başkalarına ait düşüncelerin, sözlerin, verilerin, yapıtların tümünü ya da bir bölümünü kaynak göstermeden kullanmaya intihal (aşırma) denir. İntihal, ahlaki olmayan bir eylem olmanın yanı sıra kişiye hukuki sorumluluk da yükler. Bilimsel makaleler bir teze dayalıdır, araştırma verileriyle desteklenir. Bu makalelerde yararlanılan kaynaklar gösterilir, anlatım dili nesneldir, özetleme ve alıntılama yapılır.

Bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Bilimsel makale yazarken diğer otoritelerin görüşlerinden alıntı yapılabilir.
- B) Bilimsel makalede kullanılan dil, bireyin kişisel görüşünden bağımsız bir dildir.
- C) Bilimsel fayda için başkalarına ait buluş ve ifadeler atıf yapılmadan kullanılabilir.
- D) Bilimsel makale yazarı etik kurallara uymalı ve tüzel sorumluluğu üstlenmelidir.
- E) Alıntılar, yazarın düşüncesini destekleyecek düzeyde ve sınırlılıkta olmalıdır.

7. "Yunus Emre, Anadolu coğrafyasının yetiştirdiği en büyük şairlerden biridir." cümlesinin yüklemi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yunus Emre
- B) şairlerden biridir
- C) Anadolu coğrafyasının yetiştirdiği
- D) en büyük şairlerden biridir
- E) Anadolu coğrafyasının yetiştirdiği en büyük şairlerden biridir

1. Aristo mantığı dile dayalı bir mantıktır. Önermeler ve çıkarımlar söz konusudur. İbn Rüşd ise önermelerin ve çıkardığı sonuçların farklı dillerde farklı anlamlara gelebileceğini fark etmiştir. O, dilin değil, düşüncenin evrensel olduğunu, bu bakımdan düşüncelerin dile değil herhangi bir dilde değişmeyen semboller ile anlatılmasını savunmuştur. Bu, şu an liselerde işlenen p,q şeklinde kullanılan mantık dersinin temelidir. Bu mantık, Avrupa'da Leibniz (1646 – 1716) tarafından ortaya atılacak, De Morgan (Dö Morgan, 1806-1871) tarafından matematiksel simgelere dönüştürülecek ve en nihayetinde önerme ve çıkarımlar G. Frege (Fregi, 1848-1925) tarafından sistemli hâle getirilecektir. Oysaki İbn Rüşd, tüm bunları bu bilim adamlarından yaklaşık yedi yüz yıl önce zaten ortaya atmıştır. (...)

Edebî makaleden alınmış bu parçada yazar düşüncüyü geliştirme yollarından hangilerini tercih etmiştir? Sizce yazarın bu düşüncüyü geliştirme yollarına başvurmasının amacı nedir?

.....

.....

.....

.....

2. Paris İklim Anlaşması, küresel iklim değişikliği ile mücadele konusunda küresel ölçekte, devlet inisiyatifleri düzeyinde ve uluslararası bağlayıcılığa sahip kararlar alınmasını sağlamak amacıyla 2015 yılında 169 devletin katılımıyla imzalanmış, 2016 yılında da yürürlüğe girmişti. Anlaşmada içinde bulunduğumuz yüzyılın sonunda endüstrileşme öncesi düzeye göre gerçekleşecek küresel ısınmayı 2 °C'nin hayli altında, hatta tercihen 1,5 °C ile sınırlı tutma amacı üzerinde uzlaşmıştı. Ancak aradan geçen yaklaşık dört senelik zaman zarfında, küresel sera gazı salımlarının gidişatını değerlendirerek bu hedeflerin gerçekleştirilmesinin giderek nasıl zorlaştığını gösteren, bazılarını dergimizde sizlerle de paylaştığımız çok sayıda araştırma yapıldı. Bunlardan 2017 tarihli bir araştırmada istatistiksel araçlar kullanılarak Paris Anlaşması'ndaki küresel sıcaklık hedeflerine ulaşılabilmesinin ne kadar olası olduğu değerlendirilmiş, mevcut eğilimlerin devam etmesi durumunda bu yüzyıl içinde sıcaklık artışının 2 °C'nin altında tutulabilmesinin %5 gibi düşük bir olasılık olduğu ortaya konmuştu. İşte o araştırmayı yapan ekip şimdi de 2 °C hedefinin gerçekleştirilebilmesi için anlaşma kapsamında vaat edilen sera gazı salımı azaltımlarının %80 oranında artırılması gerektiğini gösteren yeni bir araştırmanın sonuçlarını yayımladı.

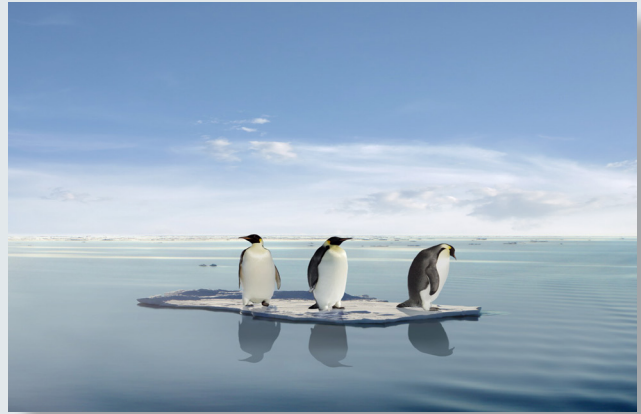
Yukarıdaki metni öğretici metinlerin dil ve anlatım özellikleri yönünden inceleyiniz.

.....

.....

.....

.....

3. "Devlet Ana" Anadolu'nun Türkleşmesinin yoğunlaştığı, Osmanoğullarının tarih alanına çıkıp gelişmeye başladıkları bir dönemin hikâyesidir. Bir yandan Bizans devleti, öte yandan Bizans'a bağlı ve yarı bağlı bulunan birçok tekfur ve Hristiyan şövalyeler, Osmanoğullarının gelişmesini önleme, Anadolu'nun Türkleşmesini durdurma çabasındadırlar. Osmanoğullarının başında -sonraları I. Osman diye anılacak olan- Kara Osman bulunmaktadır.

Yukarıdaki parçada yer alan cümlelerin ögelerini bulunuz.

.....
.....
.....
.....
.....

4. Aşağıdaki cümlelerin yüklemine bularak yüklem hangi sözcük grubundan oluştuğunu belirleyiniz.

- İnsanın üzerine yakışan en güzel koku güven kokusudur.

.....

- Hayat gerçekten çok basit ama biz hayatı karmaşık hâle getirmek için ısrar ediyoruz.

.....

- Aşk dilini bilmeyen, âşık dilinden anlamayan ya delidir ya da dünya ehlidir.

.....

Aşağıdaki metni okuyarak soruları cevaplayınız. (Alıntılanan metnin aslına sadık kalınmıştır.)

Türkiye'nin İklim Değişikliğine Bağlı Kuraklık Durumu

Bugünün iklim koşulları dikkate alındığında Türkiye'de küresel iklim değişikliğinin etkileri su kaynaklarının azalması, kuraklık, sıcak hava dalgaları, sellerdeki artış ve tarımda verimliliğin düşmesi olarak kendini göstermektedir. Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (Intergovernmental Panel on Climate Change, IPCC) tarafından iklim değişikliğinin fiziksel temelleri ile etkileri üzerine 2013'te yayımlanan 5. Değerlendirme Raporu'nda (AR5) belirtilen, Akdeniz Havzası'nda ve Türkiye'de olması muhtemel değişiklikler durumun ne denli önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Bunların başında ülkemizde yaşanan ve ileride de şiddetlenerek artacağı düşünülen kuraklık sıkıntısı gelmektedir. Kuraklık, sonuçları dikkate alındığında günümüzde insanoğlunun geleceğini tehdit eden en önemli küresel ve bölgesel çevre sorunlarının başında gelmektedir. Kuraklık, yağış miktarının uzun yıllar boyunca gerçekleşen yağışların ortalama değerinden daha az olması ile ortaya çıkan bir olaydır. Kuraklık, hem meydana getireceği zararlar bakımından hem de bu konuda farkındalığın yeterli seviyede olmaması açısından doğal afetler arasında en tehlikelilerin başında gelmektedir. Kuraklığın etki derecesi, süresi ve zamanının tahmini oldukça zor olup kuraklığın tesirleri, insan faaliyetleri ile de yakın ilişkilidir. Bazı durumlarda bir tek mevsim sürüp, sadece az bir alanı etkilerken iklim kayıtları kuraklığın bazı durumlarda yıllarca devam edebildiğini ve çok geniş alanları etkileyebildiğini göstermektedir. Su kaynakları su talebini karşılayamaz hale geldiğinde kuraklık ortaya çıkmaktadır. Kuraklık, etkileri uzun vadede ortaya çıkan genellikle yavaş gelişen ve zaman alan bir süreçte gerçekleşen bir afttır. Kuraklığın bu özellikleri kuraklığa karşı alınması gereken önlemlerin de kuraklık meydana gelmeden ve kuraklığın yıllar boyu süren etkilerini uzun vadede ortadan kaldıracak nitelikte olması gerektiğini göstermektedir. Bu yüzden kuraklık yönetiminde kuraklığın uzun süren etkilerini kontrol altında tutabilmek için kriz yönetimi gibi kuraklığa karşı son dakikada alınan tedbirlerden ziyade risk yönetimi çok daha önemlidir. Bu sebeple ülkemizde temelini risk yönetiminin oluşturduğu kuraklık planlaması ulusal ve bölgesel bazda sürdürülmelidir.

(...)

Emine Su Turan, *Türkiye'nin İklim Değişikliğine Bağlı Kuraklık Durumu*

1. a) Kullanılan görselin makaleyle ilişkisi hakkındaki düşüncelerinizi belirtiniz.

b) Metindeki farklı bir görsel tercih etseydiniz nasıl bir görsel kullanırdınız? Niçin?

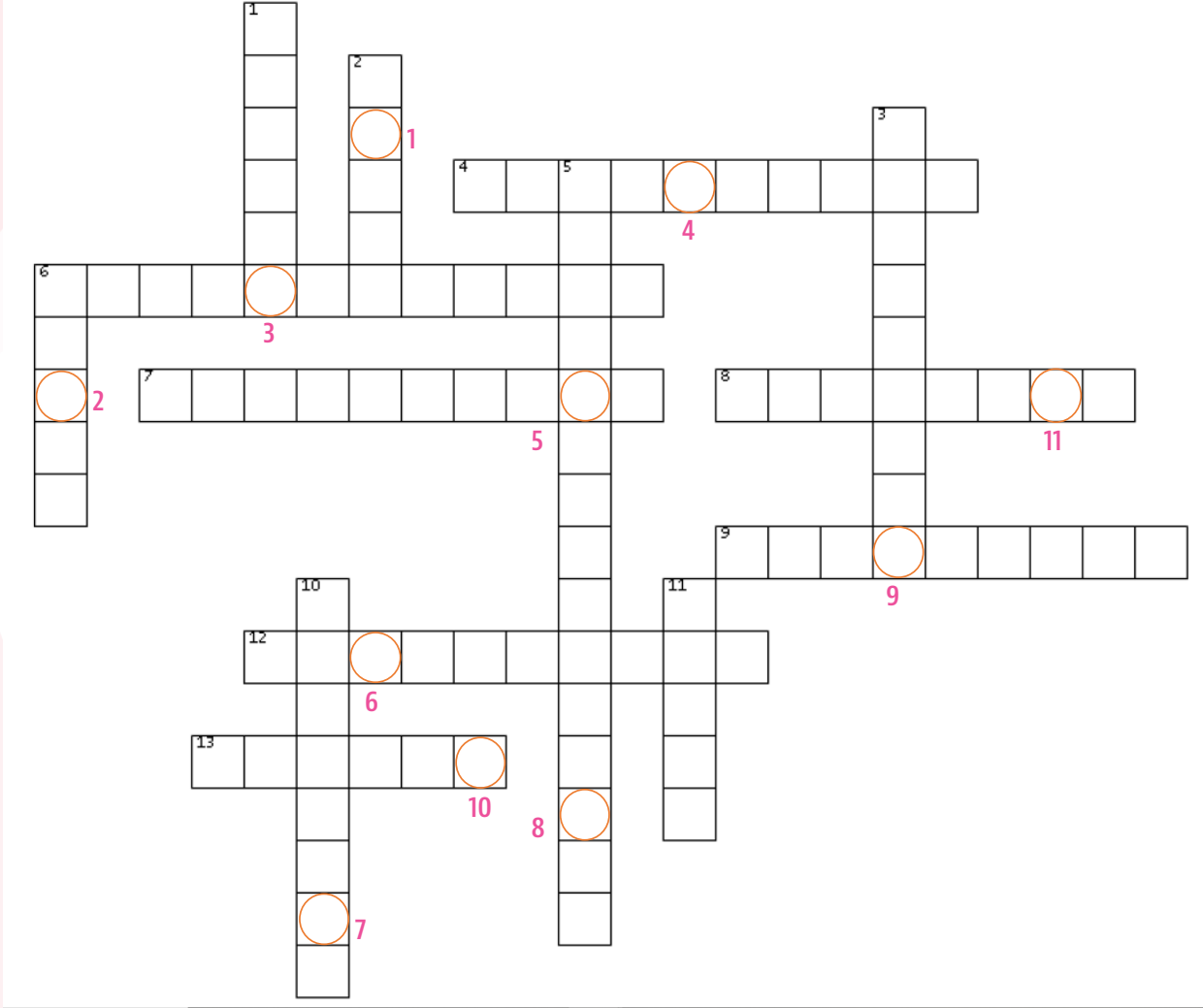
2. Metinde anlatılan konuyla uyumlu bir görselin kullanılmasının okuyucuya katkıları neler olabilir? Açıklayınız.

3. Ülkemizde kuraklıkla mücadele için ne gibi tedbirler alınabilir? Kısa bir paragrafla açıklayınız.

Yazdığınız Paragraf:

Aşağıdaki bulmacayı çözerek anahtar kelimeyi bulunuz.

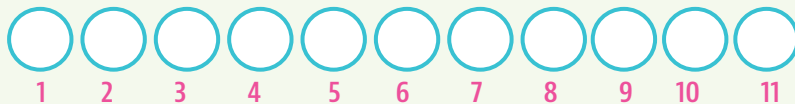
SOLDAN SAĞA

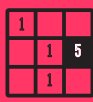
4. Bahtiyar Vahapzade'nin memleketi.
6. "Memleket Edebiyatı" anlayışını başlatan edebî topluluk.
7. Güzel nedene bağlama.
8. "Deli Ozan" takma adlı şairimizin soyadı.
9. Değerler dizisi.
12. Makale türünde eser veren bir sanatçı.
13. Kitap, dergi vb.nin künyelerinde yazar, eser, basımevi vb. maddelerden sonra getirilen noktalama işareti.

YUKARIDAN AŞAĞIYA

1. Bilimsel ve toplumsal konularda açıklayıcı niteliği olan dergi veya gazete yazıları.
2. Öznenin yaptığı işten etkilenen öge.
3. Bir varlığın ne anlama geldiğini açıklamak.
5. *Servetifünun* dergisinin kapanmasına neden olan makale.
6. Güzellik ölçülerine uyan, beğenilen.
10. "Heyder Baba'ya Selam" adlı şiirin şairi.
11. Makalede temel bilgilerin sunulduğu bölüm.

ANAHTAR KELİME

Aşağıdaki bulmacayı çözerek anahtar kelimeyi bulunuz.

1. Düşünceyi geliştirme yolu

ENMÖEKLRE

2. Kaynaklar listesi

KNAYKÇAA

3. Kaynak gösterilmeyen alıntı

AİLNHTİ

4. Faruk Nafiz Çamlıbel'in eseri

AVDIUNRALRAH

5. Bir makale örneği

NNEİLSAYİ

6. İlk makale örneğini veren sanatçımız

İNASSİ

7. *Menim Anam* adlı şiirin yazarı

İHAEAVZPHDTYBRÂAA

8. Alt bilgi

OTNİPD

9. Tartışma türü

AAMÜNAZR

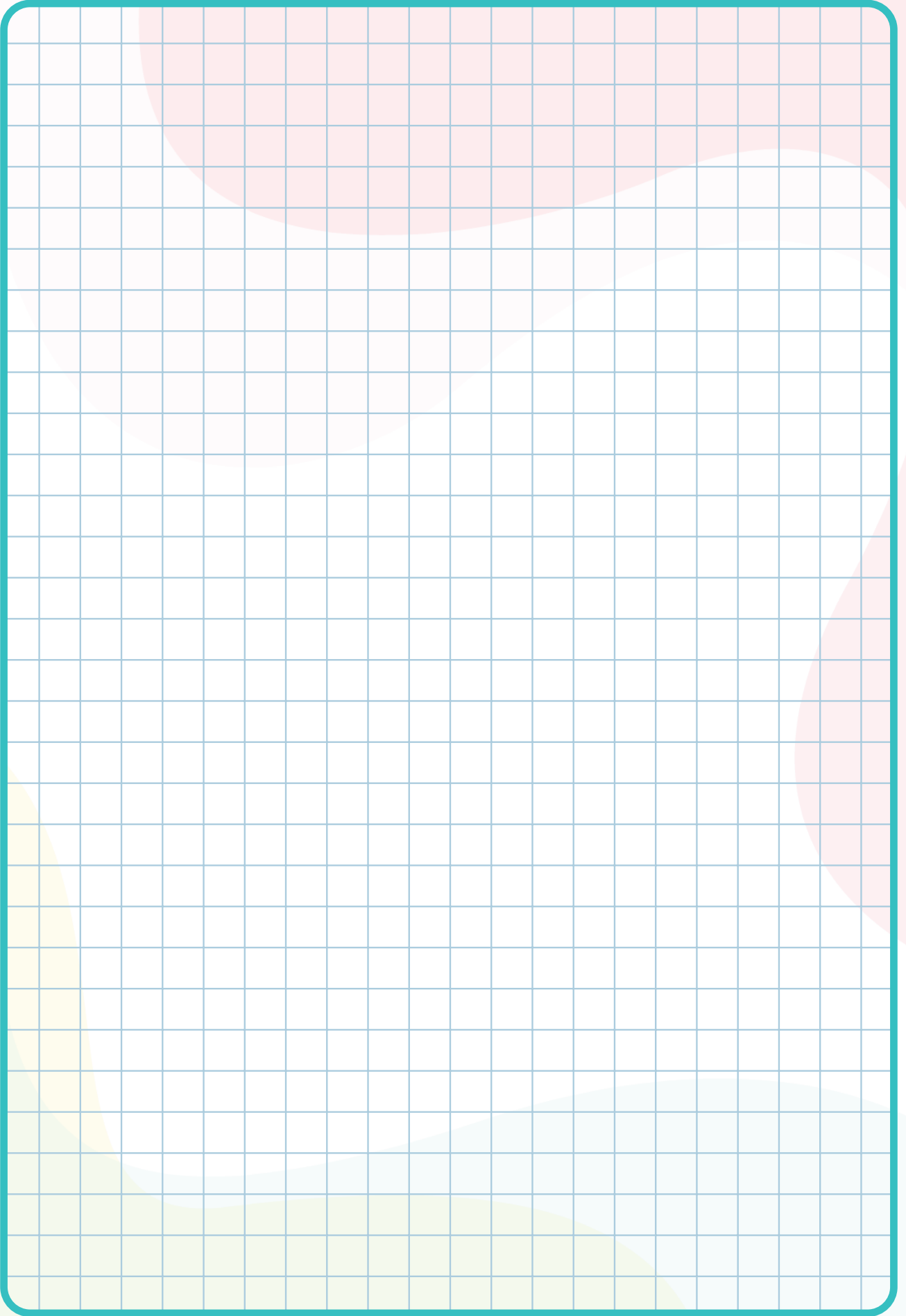
10. Türkolojinin kurucusu

LKATUÜÖHTÜEMEFMP

ANAHTAR KELİME

1 2 3 4 5 6 7 8 9

A large, empty grid area with a light blue border, occupying most of the page. The grid consists of small squares, suitable for writing notes or drawing.

CEVAP ANAHTARI

EŞLEŞTİRME

1. D
2. E
3. A
4. F
5. G
6. Ç
7. C
8. B

BOŞLUK DOLDURMA

1. Sanat
2. tanık gösterme
3. *Genç Kalemler*
4. intihal
5. Beş Hececiler
6. *Heyder Baba'ya Selam*
7. kapalı
8. Mehmet Fuat Köprülü
9. Tanzimat
10. *Tercüman-ı Ahval*
11. münazara
12. mecaz
13. Memleket Edebiyatı
14. ulusal bilinç
15. dipnot

ÇOKTAN SEÇMELİ

1. B
2. B
3. E
4. C
5. A
6. C
7. E
8. B
9. A
10. C

AÇIK UÇLU

1. Yazar, parçada tanımlama, karşılaştırma, tanık gösterme, örnekleme, sayısal verilerden faydalanma gibi düşünceyi geliştirme yollarına başvurmuştur. Makalede yazarın amacı bir konuyu açıklamak, konuyla ilgili bilgi vermektir. Öne sürülen düşüncenin (tezin) inandırıcı, tutarlı ve kanıtlanabilir olması gerekir. Bunu sağlamak için makale yazarı düşünceyi geliştirme yollarına başvurmuştur.

2. Metinde öğretici metinlere özgü ciddi bir anlatım görülüyor. Sözcüler gerçek anlamlarıyla kullanılmış; tanımlama, açıklama gibi düşünceyi geliştirme yollarından yararlanmış. Metin, yoruma kapalı, yargılar nesnelidir.

3. "Devlet Ana": **ÖZNE**

Anadolu'nun Türkleşmesinin yoğunlaştığı, Osmanlılarının tarih alanına çıkıp gelişmeye başladıkları bir dönemin hikâyesidir : **YÜKLEM**

Bir yandan Bizans Devleti, öte yandan Bizans'a bağlı ve yarı bağlı bulunan birçok tekfur ve Hristiyan şövalyeler : **ÖZNE**

Osmanlılarının gelişmesini önleme, Anadolu'nun Türkleşmesini durdurma çabasındadırlar: **YÜKLEM**

Osmanlılarının başında: **DOLAYLI TÜMLEÇ**

Kara Osman: **ÖZNE**

bulunmaktadır: **YÜKLEM**

4. güven kokusudur: **İSİM TAMLAMASI**

ısrar ediyoruz: **BİRLEŞİK FİİL**

ya delidir ya da dünya ehlidir: **BAĞLAMA GRUBU**

BECERİ TEMELLİ

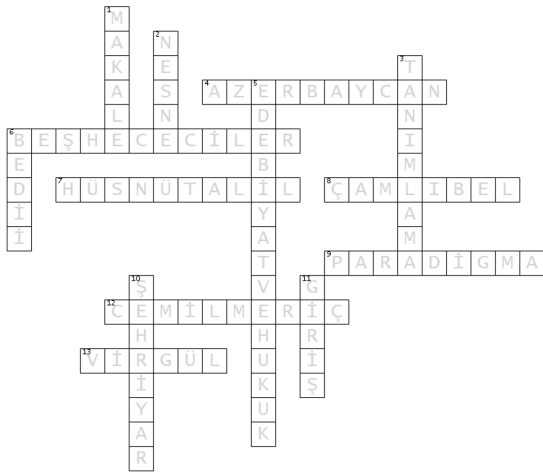
1. a) Makalede Türkiye'nin iklim değişikliğine bağlı olarak kuraklık yaşanacağı konusuna dikkat çekilmiş. Görsel de kuraklık konusunda dikkat çeken bir görseldir. Görselde, önlemler alınmazsa dünyanın yaşanabilir bir yer olmayacağına dikkat çekilmektedir. Yani makalenin konusuyla görsel arasında uyumlu bir ilişki vardır.

b) Olası Cevap: Kuraklığı vurgulayan kupkuru, çatlamış bir toprak; kurumuş, kavrulmuş tek bir ağaç görseli ya da kuraklığın yıllara göre tehlikeli hâle geldiğini gösteren istatistik bir tablo kullanabilirdim.

2. Olası Cevap: Metinde konuyla uyumlu bir görsel kullanıldığında metin daha ilgi çekici hâle gelebilir. Metnin okunurluğu daha kolay olup görsel, öğrenmeye katkı sağlayabilir.

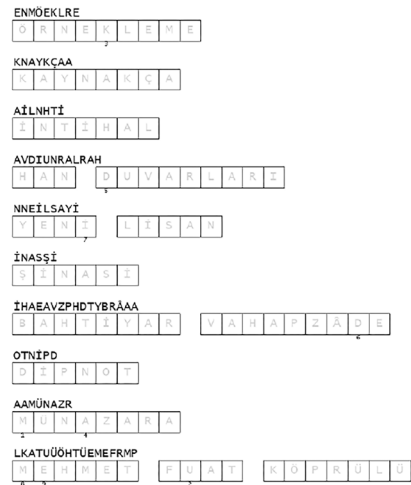
3. Olası Cevap: Sürdürülebilir su kaynakları için yeşil alan ve ormanlar korunmalı, ağaçlandırma yapılmalı, yağmur suyundan faydalanılmalı, evlerde bireysel tedbirler alınmalı...

BİL-BUL-ÇÖZ

ANAHTAR KELİME: EDEBİ MAKALE

KELİME AVI

ANAHTAR SÖZCÜK: MUKADDİME

Etkileşimli Kitaplar

Beceri Temelli Kitaplar

Soru Bankası

Mobil Soru Bankası

Dinamik Uygulamalar

3B Modeller

YKS Kampı

TRT EBA TV Lise

OGM
MATERYAL

<http://ogmmateryal.eba.gov.tr>